

## Jákob élete

Lekció: Jn. 1.35-51  
Textus: IMóz. 28.10-22

2000. okt. 28.  
Gazdagrét

### Váratlan találkozás

Jákob, a csaló, menekül. Bár apja, Izsák azzal bocsátotta útjára, hogy menjen nagybátyja házához, a távoli Háránba, hogy onnan vegyen feleséget magának, a történet olvasói tudják, hogy nem ez az otthonról való távozás elsődleges oka. Testvére, a kétszeresen becsapott Ézsau gyilkos dühe elől kell menekülnie. Mögötte Beérseba, ahol apja, Izsák és anyja, Rebeka lakik, messze előtte Hárán, ahol az általa még sohasem látott rokonok élnek. Jákob úton van a két minősített hely között, valahol a "semmiben", egy névtelen, számára jellegtelen helyen. Nem az a gond, hogy ez a hely jellegtelen, névtelen, sokkal fájdalmasabb dolgokkal kell szembenéznie.

Éjszaka van, és nincsen hol megszállnia. Hajléktalanként fekszik le, fejét egy köre lehajtva, a csillagos ég alatt. A fiú, aki otthonülő, anyjához kötődő volt, átéli a magányt, a kivetettséget. Iszonyatos félelem vesz erőt rajta: hazatérhet-e még egyszer - és hogyan fogadják majd Háránban? Közben lehetetlen, hogy ne küzdjön vádló lelkiismeretével: így jár az, aki félrevezeti vak apját. *És ebben a nyomorúságos helyzetben, a semmi közepén, váratlan találkozásban lesz része Jákobnak. Isten találkozik vele.* Jöjjetek, vizsgáljuk meg, hogyan találkozik Isten Jákóbbal, valamint hogyan válaszol Jákob Isten jelenlétére.

#### *I. Isten találkozik Jákóbbal*

*"És álmod látott".* Az álomban Isten jelent meg Jákobnak, és ő szólította meg a menekvőt. Akkor szól hozzá, alvás közben, amikor Jákob nem tud tiltakozni, a dolgokat nem képes irányítani. Jákob életének az Istennel való harc a döntő jellemzője (Jákob - a kiszorító, az ügyeskedő, a hátulról megragadó, a trükkös, a csaló), de most nem lesz képes ellenálni az Úrnak. Alszik, és ezért nem ügyeskedhet, nem manipulálhat. Isten tudja, kinek és hogyan kell beleszólnia az életébe.

A találkozás két részből áll. Az egyik egy látomás: létra, amely összeköti a mennyet a földdel, angyalok, akik fel- lejárnak rajta, majd pedig maga az Úr, aki a létra tetejénél áll. A találkozás másik része, amit Jákob hall: Isten szava, Isten ígérete. Valójában ez utóbbi a döntő, ez az, ami megmarad az életében. Isten beszédét magyarázza a kép: a mennynek, az isteni világnak köze van a földhöz, a mindennapi élethez. Jákob valószínűleg csak túlélni akart, egyáltalán nem számolt Istennel, de Isten megjelent az életében. Isten beavatkozása pedig mindent megváltoztat a földi világban. A menekülő csaló, aki itt van a semmi közepén úgy földrajzi mint egzisztenciális értelemben, az élő Istentől ígéretet kap.

Mégpedig nem akármit mond neki az Úr. Először *Isten maga áldja meg* azzal az ígérettel, amit az apjától olyan drága áron szerzett meg. Isten kiterjeszti rá, amit Ábrahámnak és Izsáknak ígért: ezt a földet neked adom, utódaidnak száma annyi lesz, mint a föld pora, valamint általad és utódod által áldást nyer a föld minden nemzetsége. Eddig (13-14 v.) az ősatyáknak adott "standard" ígéretet olvassuk. Isten azonban továbbmegy, és olyan dolgokat ígér meg Jákobnak, ami csak az övé, az üres kezű, magányos, rettegő, lelkiismeret által vádolt emberé.

*"Én veled vagyok".* Ezt jelképezi a megnyílt ég, a létra, az angyalok. Isten világa, Isten maga jelen van ennek a nyomorult embernek az életében, és nem mint ítéletet hozó, hanem mint bátorító érkezik. Senki nincs vele; apja sohasem szerette igazán, és csalódnia kellett, testvére meg akarja ölni, anyja - talán már Jákob is kezdi másképpen látni anyja ügyeskedését. És egyszer csak a semmiből megjelenik Isten, és azt mondja a csalónak, annak, aki ellopta az áldást: *én veled vagyok! Miért? Ne kérdezd, nincs magyarázat. Csak az, hogy mert Isten ilyen Isten.*

"...megőrizlek, akárhova mégy..." Isten nemcsak a jelenlétét ígéri, hanem őrző cselekedetét is. A pásztor képét idézi fel a szó, aki minden körülmények között védelmére kel a kiszolgáltatott állatnak. Isten őriz, óv, oltalmat ad a rászorulónak.

"...visszahozlak erre a földre..." A száműzetésből lesz hazatérés, ígéri Isten. Mondhatott volna ennél többet Jákóbnak?

Miért teszi ezt Isten, sőt, hogyan teheti ezt Isten? Miért megy utána ennek a szerencsétlennek, és ha már utána megy, miért nem "tesz rendet"? Miért nem mondja meg neki, hogy mit szűrt el, hogy mit kellett volna másképpen csinálnia? Miért nem korholja - legalább egy kicsit?! Hogyan lehet egy ilyen tisztességtelen alaknak ennyi jót mondani, ilyen ígéreteket tenni? Miért nem várta meg, hogy Jákób elkezdjen könyörögni neki, segítségért fohászkodni, magába szállni? De imádságnak nyoma sincs...

Isten az abszolút kezdeményező, aki abszolút kegyelemből jelenik meg Jákóbnak, és teszi meg az ígéreteit. Semmi sem kötelezi erre, semmit sem érdemel Jákób, semmit sem tesz ezért Jákób. Isten váratlanul megjelenik, találkozik vele, és egy teljesen új alternatívát nyit számára. Jákób, valaki veled van, ezért van reménység, van jövő, van visszatérés...

...ma is. Mert a történet első felének az üzenete, hogy a világ ma is kapcsolatban van a mennyyel, hogy a világ, ahol lakunk, az élet, amelyet élünk, a találkozások helye. Jézus azt mondta Nátánáelnek: *"Bizony, bizony, mondom nektek: meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak, és leszállnak az Emberfiára"*. (Jn.1.51). Jézus Krisztusban Isten összeköti az ő világot a mienkkel, ő a testté lett Isten. Halálában Isten megmutatta, mennyire elkötelezett arra, hogy jelen legyen ebben a világban: Fia halálának árán is akarja a kapcsolatot velünk.

A találkozást Isten kezdeményezi és ezért váratlan. Sokszor éppen ott történik, ahol menekülsz. Azon a helyen, aminek nincs neve, ami két megnevezhető hely között van. Az átmenetben, ami a bizonytalanság, a félelem, a lelkiismeretfurdalás helye. Egyik kapcsolatból ki, a másikba be. Az egyik élethelyzetet magad mögött hagytad, a másikat még nem igazán érted el. Valakit becsaptál, megcsaltál, valaki bizalmával visszaéltél, és magányosan kóborolsz - még nem értél révbe. Itt jelenik meg az Úr, most szól hozzád Isten: amikor te csak túlélni akarsz, kikecmeregni a káoszról, amit okoztál. Eléd állítja Jézus Krisztust a kereszten: *Én veled vagyok. Veled valóvá lettem, amikor minden ellened való haragom, indulatom, fájdalmam, ráhelyeztem az én Fiamra. Láss, hallj, és válaszolj!*

## II. Jákób válasza Istennek

Jákób elsődleges válasza a megdöbbenés és a félelem: *"Bizonyára az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam. ... Milyen félelmes ez a hely! Nem más ez, mint Isten háza és a menny kapuja!"*

Jákób nem számított az Istennel való találkozásra, mert *nem ismerte az élő Istent*. Tudott az Úrról, nyilvánvalóan ismerte apja és nagyapja hitének történeteit, de nem ismerte Istent úgy, hogy Isten megszólította volna. Másodkézből való ismerete volt. Ezért képes apjának így hazudni, amikor az megkérdezi, hogyan talált olyan hamar vadat, hogy "Istened az Úr hozta elém." Isten egy név számára, egy szokás, egy tradíció, akivel úgy lehet számolni, mint egy családi szoborral vagy festménnyel. Lehet rá hivatkozni, a tisztesség megköveteli, hogy helye legyen az ember életében, de egyáltalán nem várja, hogy az élet igazi kérdéseiben személyesen megszólaljon. Ezért nem is fordul hozzá, most, a menekülésben, és nem is kíván mást, mint hogy valahogy túlélje a helyzetet. Meg sem fordult még a fejében, hogy valójában ki az Úr.

Most meg, úgy tűnik, besétált arra a helyre, ahol az Úr jelen van. Legalábbis ő így gondolja. Isten megszólal, találkozik vele, nem csoda, hogy félelem fogja el. Az, aki eddig a családi történetek és vallásos kultusz távoli és az ő életében nem sok vizet zavaró szereplője volt, akivel a nagyapa nagy dolgokat élt át, egyszercsak betör az életébe. Megjelenik álmában, megszólítja, és ezzel kiderül, hogy Isten ismeri őt, aki nem ismerte Istent, hogy az Úr valóságos személy, aki a valóságos élet valóságos eseményeiben jelenik meg. Az élő, szent és igaz Istennel való találkozás

félelmet vált ki belőle. Van valaki, aki hatalmasabb nála, és akivel eddig nem számolt. Szemtől szembe áll azzal, aki eddig csak a "vallás", a múlt, a családi tradíció szereplője volt.

Pál apostol, amikor a prófécia lelki ajándékáról ír a korintusi gyülekezetnek, a következőt mondja: *"...ha valamennien prófétálnak, és bemegy oda egy hitetlen vagy be nem avatott, annak mindenki a lelkére beszél, azt mindenki megvizsgálja, és így szívének a titkai nyilvánvalóvá lesznek, úgyszólván arcra borulva imádja az Istent és hirdeti, hogy Isten valóban közöttetek van."* (IKor14.24) Isten a váratlan találkozást gyakran az ő népe közösségében cselekszi meg, úgy azzal, aki még nem hallott róla, mint azzal, akinek életéhez tartozik egy élettelen Isten képének az ápolása. Egy-egy imádságban, egy igehirdetésben, egy kiscsoportos beszélgetésben megtörténik a csoda: Isten leplezi magát valaki szívében, aki leborul előtte és azt mondja, az "Isten háza" ez a hely.

Máskor Isten más módon jelenti ki magát - és az ő lehetőségeinek nincs határa. Volt olyan ember, akivel Isten akkor találkozott, amikor egyedül volt, a természetben, volt olyan színész, akivel egy szerepére való készüléskor, vannak, akikkel álomban, másokkal zenehallgatás közben. Ezeket az élményeket mindig Isten szava magyarázza, vagy éppen Isten korábban megismert kijelentésének megelevenedése történik ilyenkor. Ne felejtsük el, hogy Jákóbnak is a legdöntőbb Isten ígérete volt. A szerep, az álom, a zene, a természet valamit elindít, de önmagában nem elég Isten ismeretéhez. Ehhez szükségünk van az ő kijelentésére, a Bibliára.

Jákób szívében azonban nemcsak megdöbbenés és félelem van, hanem hit és elfogadás is. Ennek jele, hogy a követ, amelyen aludt, felállítja szent oszlopként az Úrnak, és áldozatot mutat be rajta. A helynek, ami névtelen és jellegtelen, esetleges volt, nevet ad, hiszen Isten tartalommal töltötte azt meg. Elfogadja Isten ígését, és fogadalmat tesz.

Valami azonban megmarad a régi Jákóbból, a számító, üzleti felfogású emberből. Így kezdi válaszában: "ha". *"Ha velem lesz Isten, és megőriz ezen az úton, amelyen most járok, ha ad nekem ételül kenyeret és öltözetül ruhát, és békességben térek vissza apám házába, akkor az Úr lesz az én Istenem"*.

Isten ígéréteinek beteljesedése a feltétel. Jákób feltételt szab, pedig Isten megmondta neki: *"Bizony nem hagylak el, amíg nem teljesítem, amit megígértem neked."* Jákób azonban nem egészen azt mondja, amit Isten mondott. Mintha korlátozná Isten ígését. Megismétli a "veled vagyok", a "megőrizlek", a "visszahozlak" ígését. A földdel és az utóddal kapcsolatos ígélet helyén viszont a kenyér és a ruha megnevezése áll. Lehet, hogy Jákób Isten ígéréteinek ezen részeit már nem képes hinni? Vagy csak egyszerűen nem érdekli, mert messze túlmutatnak jelenlegi nyomorúságán?

Végül utolsó mondatában is - bár a kor gondolkodásának megfelelő - van valami "jákóbos": *"...és bármit adsz nekem, a tizedét neked adom."* Mondhatta ezt tiszta szívvel, valóban ezt az áldozatot kérte az Úr. De ahogy halljuk kezdő szavait: ha ezt megteszed, ha ezt beteljesíted, akkor te leszel az én Istenem, nem tudjuk nem hallani belőle az ügyeskedő Jákóbot.

Isten azonban nem sértődik meg. Elvégezte, amit akart. Jákób nem mehet úgy tovább, hogy nem számol azzal, hogy Isten élő, cselekvő, az életébe beavatkozó Isten. Jákób nem mehet úgy tovább, hogy ne tudja: Isten szemmel kíséri, és ez a tekintet áldó, jóakaró tekintet lesz. Istennek sok munkája van még Jákób életében, de amit elkezdett, azt be is fogja fejezni...

...bennünk is. Legyél készen a vele való találkozásra - és ha felismered, hogy még előtte vagy, kérheted őt, hogy találkozzon veled. Imádkozz, hogy hagyományos-névleges, vagy formálódó-alakuló istenismereted váljék személyes valósággá. Lássad őt, mint aki pusztán szeretetből kezdeményezi a veled való találkozást. Hidd, hogy a névtelen hely, ahol tartózkodsz, az ő megjelenése folytán életed egyik legdöntőbb helyévé válik! ÁMEN!